

POPULARIZAČNÍ SDĚLENÍ

STATISTICKÁ ANALÝZA DAT, (PSY117)

Michaela Zahnášová

415009, Mediální studia a žurnalistika, Psychologie

Vyučující: Mgr. Stanislav Ježek, Ph.D.

Datum odevzdání: 1. 5. 2013

Fakulta sociálních studií MU, 2012/2013

Úvod

V této práci se pokusím podat popularizační výklad statisticky zpracovaných dat a získat tak aktivní zkušenost s prezentací statistik v popularizačním sdělení, tak jak by se mohlo objevit v některém z médií. Pro svou práci jsem si vybrala zpracování výzkumné studie o vlivu vybraných charakteristik rodinného prostředí na rizikové chování 15letých adolescentů, kterou provedli Jan Sebastian Novotný a Petr Okrajek v roce 2012. Výběr této studie byl čistě subjektivní, z osobního zájmu, jelikož mě toto téma rizikového chování adolescentů zaujalo nejvíce z možných nabízených témat.

Níže se tedy pokusím tato zjištěná data srozumitelně vyložit, tak aby je dokázal pochopit běžně vzdělaný čtenář a konzument jakéhokoliv článku, blogu, sloupku či přílohy novin, kde by se například mohla podobná popularizace objevit. Odborné výsledky tak přiblížím i laickému čtenáři tak, aby si je byl schopen aplikovat i do běžného života.

Popularizace – Vliv vybraných charakteristik rodinného prostředí na rizikové chování patnáctiletých adolescentů

V roce 2012 byla provedena studie o rizikovém chování adolescentů se zaměřením na vliv některých rodinných charakteristik. Výzkum prováděl profesor z ostravské univerzity Jan Sebastian Novotný spolu s pracovníkem výzkumného pracoviště pediatrie lékařské fakulty v Brně Petrem Okrajkem. Cílem výzkumu, kterého se účastnilo 1635 adolescentů ve věku 15 let a jejich rodiče, bylo zjistit vzájemné souvislosti mezi přítomností vybraných negativních charakteristik rodinného prostředí a projevy jednotlivých typů rizikového chování. Rizikové chování v sobě zahrnuje ale širokou škálu negativních projevů, bylo tedy zkoumáno zejména ze tří oblastí, a to návykové chování, negativní projevy v psychosociální oblasti (jako např. agresivita, kriminální chování, sebepoškozování, šikana, vandalismus, rasismus, ...) a problematický sexuální život (brzký začátek, promiskuita, nedostatečná ochrana). Také charakteristiky rodinného prostředí byly blíže specifikovány a to na kouření a užívání alkoholu rodiči, konflikt rodiče/ů s dítětem, zaměstnání rodičů a míra zaměstnanosti, dlouhodobé nemoci rodičů a funkčnost rodiny.

Studie byla prováděna pomocí baterie dotazníků, které byly určeny rodičům, dětem a ošetřujícím lékařům a následně zpracovány pomocí standardních statistických metod. Výsledky skutečně potvrzují vliv některých rodinných charakteristik na rozvoj rizikového chování, které je v poslední době velmi populárním tématem, jelikož se stále rozšiřuje a u některých typů se i snižuje věková hranice. Byl prokázán především přímý vliv kouření rodičů na kuřácké chování dítěte. Objevuje se zde vliv modelového chování a přejímání zažívaných vzorců a rodiče kuřáci si tedy tak vychovávají další generaci kuřáků. Přičemž intenzita daného chování už nehraje takovou roli a u konzumace alkoholu se už tato neprojevila. Kouření tak bylo prokázáno jako jediné s přímým a tedy i nejsilnějším vlivem.

Z nepřímých vlivů měl potom nejvýraznější efekt konflikt s rodiči, který se potom také projevuje v rizikovém chování mládeže. V této oblasti se ukázal také nejširší okruh souvisejících typů rizikového chování, ale studie už nezkoumala např. příčiny konfliktů

s rodiči. Poslední prokázaná souvislost se objevila v oblasti sníženého kontaktu s matkou, ať už vlivem zaměstnání nebo hospitalizace. Tento efekt se však projevuje pouze u matky a je možné ho spojit s narušením citové vazby mezi matkou a dítětem, snížením výchovného vlivu nebo možností kontroly.

Nefunkční rodinné prostředí se však vůbec neprojevilo. Je ale možné, že zde probíhá kompenzace jiným směrem než únikem do oblasti rizikového chování. Např. orientací na vrstevníky, sourozence, školní prostředí nebo zájmové aktivity. Výzkum se ale také zaměřuje pouze na vliv rodinného prostředí a vůbec nebere v potaz širší sociální prostředí dítěte, jako je školní prostředí, vrstevníci, nebo intimní vztahy, které mají zvláště v tomto věkovém období velký vliv a některé zjištěné rizikové chování může být jistě ovlivněno i nimi.

Zdroj:

Novotný, J. S., Okrajek, P. (2012). *Vliv vybraných charakteristik rodinného prostředí na rizikové chování 15letých adolescentů*. E-psychologie (online), 6 (2), 9-21 (cit. 1. 5. 2013). Dostupný z WWW: <http://e-psycholog.eu/pdf/novotny-okrajek.pdf>. ISSN 1802-8853.

Konstatujete, že studie potvrdila vliv – skutečně? (Vzpomeňte si na problematiku kauzality).
Zcela chybí, velikost efektů (a nyní nemyslím čísla, ale spíše slova).
Nutno přepracovat.